

TLAČOVÁ SPRÁVA

100. výročie začatia ústavného súdnictva na našom území

Bratislava 24. 11. 2021

Dňa 10. novembra 2021 si Právnická fakulta UK Bratislava (ďalej len „Práf UK“) a Spolok právnikov a priateľov práva (ďalej len „SPPP“) pripomenuli **100. výročie začatia ústavného súdnictva na našom území.**

Ústava prvej republiky Československej síce bola schválená už 29.02.1920 a v uvádzacej časti bolo vyslovene ustanovené, že sa zriaďuje ústavný súd, ktorý bude mať 7 členov a bolo určené, ako sa funkcia sudcu obsadzuje. Ale až 10.11.1921 zložil sľub predseda ústavného súdu p. Karel Baxa a presne o týždeň – 17.11.1921 sa konalo prvé rokovanie pléna ÚS ČSR.

Preto presne 100 rokov od reálneho začatia fungovania tohto ústavného súdu sme si vypočuli niekoľko zaujímavých prednášok, hlavne o tomto priekopníkovi ústavného súdnictva, ale aj o jeho nástupcoch. Prvú prezentáciu mal docent Miroslav Lysý (Katedra právnej histórie a právnej komparistiky PraF UK) a prítomných oboznámil najprv s „prehistoriou“ ústavného vývoja, jeho chápaním v uhorskej a rakúskej časti Habsburskej ríše a potom sa venoval okolnostiam vzniku a začatia fungovania československého ústavného súdu a dôležitým udalostiam jeho existencie.

O vývoji po skončení 2. svetovej vojny a obnovení ČSR rozprával Milan Galanda, predseda SPPP a poslanec SNR v rokoch 1990 -92. V tzv. májovej Ústave z roku 1948 ani socialistickej Ústave schválenej v roku 1960 ústavný súd nebol zadefinovaný. V ústavnom zákone v roku 1968, ktorý zriadil federálny štát, síce bol Ústavný súd ČSSR formálne zriadený, ale nikdy nebol personálne obsadený. Až po Novembri 89 nastal proces, ktorý znamenal renesanciu ústavného súdnictva a všeobecnejšie aj vznik právneho štátu, kde funguje reálny orgán na ochranu ústavnosti a základných ľudských práv. Stalo sa tak schválením ústavného zákona č. 91/1991 Zb. a následne vymenovaním prezidentom V. Havlom 12 sudcov Ústavného súdu ČSFR v januári 1992. O ÚS ČSFR so sídlom v Brne, jeho činnosťou a najdôležitejších rozhodnutiach zaspomínal JUDr. Ivan Trimaj, jeden z ústavných sudcov reprezentujúcich Slovenskú republiku. Zbierka nálezov a uznesení tohto súdu je v elektronickej podobe na web sídle Ústavného súdu ČR a napriek tomu, že obsahovo nie je veľká, zanechala obrovský odkaz, ktorý je aj dnes využiteľný nielen pre sudcov, ale celú právnickú komunitu a aj širokú verejnosť. O fungovaní prvého Ústavného súdu SR, jeho obsadení aj dôležitých rozhodnutiach mal príspevok Marek Benedik (AK Havlát), ktorý pracoval aj ako právny asistent na tomto súde.

Poslednou témou boli predsedovia ústavného súdu, menovite páni Baxa, Krejčí a Valko. Ako spomenul M. Galanda, p. Baxa je známy skôr ako primátor mesta Prahy než prvý predseda ústavného súdu. O jeho nástupcoch už bola napísaná kniha, Zdeněk Koudelka napísal knihu s názvom Jaroslav Krejčí, Protektorátni premiér a Předseda Ústavního soudu a o Ernestovi Valkovi je publikácia od jeho kolegu a priateľa Jozefa Vozára Ústav štátu a práva SAV).

V diskusii docent Milan Hodas (Katedra ústavného práva PraF UK) poukázal na európsky kontext tejto problematiky a interakcie a vzťahy medzi ústavnými súdmi jednotlivých štátov EÚ a rozhodovaním celoeurópskych ústavných inštitúcií – teda ESD a osobitné postavenie ESLP v ochrane ľudských práv a základných slobôd. Prítomní si vymenili názory aj na aktuálne trendy v tejto oblasti a nové chápanie ľudských práv. Účastníci sa zhodli, že je dobré si pripomínať také dôležité udalosti a aj v budúcnosti radi prídu na podobné akcie. Záštitu nad seminárom prevzal rektor Univerzity Komenského, pán prof. JUDr. Marek Števček, PhD. Samotná akcia sa symbolicky konala v Súdnej sieni profesora Planka, ktorý bol po Nežnej revolúcií vymenovaný za predsedu Najvyššieho súdu SR a bol aj predsedom pracovnej komisie, ktorá pripravovala návrh slovenskej ústavy.

